

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 308. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358039568/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

en Romantiker, der med sin større Genialitet og sine til Formaalet langt bedre passende Virkemidler udfylder det Savn, som nødvendigt efterlodes af de romantiske Digteres Poesier.*)

X

Wackenroders Bog, der danner Udgangspunktet for Romantikens Forhold til det Musikalske og Musiken, danner paa samme Tid Udgangspunktet for dens Forhold til Kunsten. Som Winckelmanns første kunstbegeistrede Skrifter vakte Lysten til Studiet af den antike Kunstverden, saaledes fremkaldte Wackenroder paa sin Side Kærligheden til den tysk-middelalderlige Kunst og dens Tidsalder.

Med naivt Sværmeri begynder han med at omskrive og oversætte saadanne Brudstykker af Vasaris gamle Kunstnerbiografier, som gaar ud paa at skildre de berømte italienske Mesterses Storhed og sjælelige Højhed. Han forherliger f. Eks. Leonardo, dog ikke saa han træffer hans Ejendommelighed, ikke som denne bestemte Personlighed eller gennem kunstforstandig Kritik, men under Titlen: «Mønsteret paa en kunstrig og tilmed højlyrd Maler, fremstillet i Leonardo da Vincis Liv», og Afhandlingen indledes med disse sværmeriske Ord: «Den Tidsalder, da Malerkunsten genopstod i Italien, har bragt Mænd til Verden, til hvem vor Tid med Rette burde se op som til Helgene i Glorien.» Hvor overordenlig lidet helgenagtigt Italiens store Kunstnere under Renæssancen netop efter Vasaris Skildring af deres Levnedsløb i Reglen levede, det oversés helt. Lige i sin allerførste Spire er den romantiske Kunstanskuelse forgiftet af Følcsesreaktionen, og idet Kritikerer folder sine Hænder for at tilbede, glemmer han at aabne sine Øjne for at se.

Mellem disse Stykker indfletter Wackenroder nogle Linjer, der bærer Overskriften: *Længsel efter Italien*, hvori den Opfattelse af Italien første Gang kommer frem, som senere bliver den gennemgaaende, næsten nødtvungne. Det at længes efter Italien og at elske Italien var i Tyskland ikke noget nyt; allerede Goethes Fader, der ikke var nogen Sværmer, havde kendt denne Følelse men nu blev Forgudelsen af et Italien, der ikke lignede det

*) Smlgn. George Sand: *Mouney Robin*, Indledningen.

virkelige, en aldeles bestemt Paragraf i enhver ægte Romantikers Katekismus. I Poesien gav denne Længsel efter Italien sig Luft i Masser af lyriske Digte, som opspædede og udtværede Mignon's guddommelige og ligesaa malende som poetiske Sang (Mignon nøjes med at sige: «Die Myrthe *stül* und *hoch* der Lorbeer steht», disse Digte udtaler sig i Superlativer) og i Literaturen i det Hele opkom det Italien, som man bedst og kortest kunde kalde Leopold Robert's Italien, — skønt dette Udtryk endnu er for bestemt — et Land, som aldrig har eksisteret paa andet Landkort end det romantiske. Det virkelige Italien med dets kraftige Farver og levende Bevægelse findes ikke her. Farven er erstattet ved idealistiske Former, Bevægelsen forstenet for ikke at bryde et Sammenspil af skønne og bølgende Linjer. Italien blev for Romantiken det Samme som Dulcinea for Don Quijote, Idealet, om hvilket man paa et Par flove, almindelige Betegnelser nær saa at sige ikke vidste Noget. Naar et bestemt, virkeligt Land skal være Længslernes Maal og Skønhedens Hjemstavn, saa taber det ved denne Forfremmelse efterhaanden i Skildringen al sin virkelige og levende Skønhed. Dog, det er jo heller ikke den virkelige levende Skønhed, som den senere Romantiker elsker i Italien, det er Italien som Ruin, det er Katolicismen som Mumie, det er den forkræblede Folkeand, der hermetisk indesluttet af en dels uvidende, dels farlig og herskesyg Gejstlighed har holdt sig uoplyst og naiv, det er her som overalt det Forbigangnes matte og ulevedygtige Poesi.

Imidlertid, Forherligelsen af Italien og af de fromme eller for fromme ansete italienske Malere er kun den Stige, ad hvilken Klosterbroderen stiger op til Lovprisningen af sin egenlige Afgud, Albrecht Dürer. Sværmeriet for denne Tysklands Kunstapostel knytter sig til Begejstringen for det gamle Nürnberg. Da Tieck og Wackenroder i Fællesskab i Aaret 1793 havde begivet sig paa Rejse igennem Tyskland, havde Nürnberg været deres Hovedvalfartssted. Jo oftere de saa Byen, med des større Deltagelse, ja Andagt, vendte de tilbage til den. «I sin hele Fylde traadte her det tyske Kunstliv dem imøde. Hvad de hidtil dunkelt havde anet, var her for længe siden blevet til levende Virkelighed. Hvor rig paa Mindesmærker af alle Kunstarter var ikke denne By med St. Sebaldus- og St. Lorents-Kirkerne, med sine Værker af Albrecht Dürer, Vischer og Krafft. Her var Haandværket ved Kunstsans og ivrig Flid blevet adlet til Kunst. Her var hvert